

Trädkramare i går trädryckare i dag!

- Många trädplanteringar är direkt skadliga. Om inga andra metoder hjälper är det nödvändigt att miljörelsen rycker upp och förstör plantorna.

Det är det nya och rätt uppseendeväckande budskapet från den indiska trädkramarrörelsen Chipko Andolan.

Det är drygt 15 år sedan bergsbefolkningarna i Himalaya startade sin legendriska folkrörelse mot skogsskövlingen. För tio år sedan vann de sin stora seger då fällning av levande träd förbjöds i viktiga delar av bergskedjan.

Men rörelsen har kämpat vidare. Hoten mot skogen kommer inte bara från yxor och sågar, menar man. Stora ensidiga planteringar av kommersiella trädslag är också ekologiskt skadliga och socialt onyttiga.

Nya hot kräver nya strategier och kampmetoder. Så nu kommer de: Trädryckarna.

Förra året förstörde vi en plantskola med eucalyptus. När vi ryckt upp plantorna ur jordpåsarna ersatte vi dem med frön, som folket själva hade samlat in. De var från träd som ger frukt, foder, brännved och annat som vi har behov av.

Ändå anmälde skogsdepartementet oss till polisen, och tre av oss fick sitta i fängelse i två månader. Fast dom lyckades aldrig fälla oss i rätten, så vi blev släppta ovillkorligt.

Kul Bhushan och Dalku Ram kommer från distriktet Chamba i den indiska delstaten Himachal Pradesh. De tillhör trädkramarrörelsen Chipko Andolan, som blivit världsberömd för sin kompromisslösa kamp till skydd för skogen. Ändå sitter de framför oss och berättar med stor självklarhet om hur de förstör trädplantor och saboterar regeringens planteringsprogram.

Vi har smugit undan en stund från Chip-

Kul Bhushan och Dalku Ram, två herrar från Chipkogrupperna i Chamba, Himachal Pradesh. De fick nyligen sitta i fängelse för sin träduppyrning.

ko-rörelsens årsmöte i Rishikesh, in på vårt rum på Shivanand Ashram. Mötet pågår bokstavligen utanför dörren - ett 50-tal tillresta miljöaktivister från hela Indien sitter på golvet i korridoren! Vi befinner oss miltals från de luftkonditionerade miljökonferenserna - här är det en folkrörelse som möts för att diskutera.

Det var i februari 1988 som Chipkoaktivister i Chamba förstörde sammanlagt 7.000 plantor i skogsdepartementets plantskola. Eller rättare sagt: ersatte dem med andra sorter.

- Vi vattnade våra frön noga, och informerade dem som ansvarade för plantskolan om hur de skulle sköta de nya plantorna, berättar Kul Bhushan med ett leende. Men departementets folk var inte intresserade, med undantag för mulbärsfröna som

Miljögruppen i Wayanad förstör miljontals acaciaplantor som skulle ha förstört de naturliga grässlänterna.

de drev upp. De andra sorterna brydde de sig inte om.

- I vårt distrikt är vi mycket oroad av kommersialiseringen av skogen, och införandet av stora monokulturer med bara ett enda trädslag. Nära 60 procent av all skog i delstaten har försvunnit sedan början av 70-talet, och det som planteras i stället är nästan bara tre sorter: eucalyptus, en sorts tall och poppel.

- Tall och poppel växer visserligen naturligt i våra skogar också, konstaterar Kul Bhushan, men alltid blandat med en massa andra träd, växter och djur.

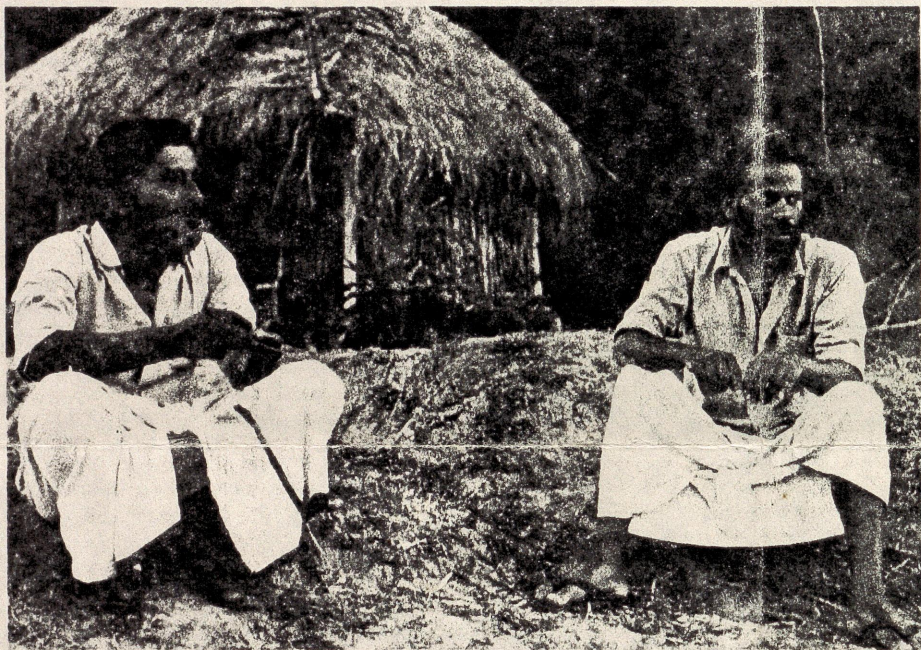
- Även i lekman kan se och förstå att monokulturerna påverkar miljön. Om det bara växer en sorts träd under långa perioder så blir det ju samma näringsämnen som sugs ur jorden hela tiden, och det blir obalans. I vårt område är det uppenbart att jorderosionen ökar i tallplanteringarna, barren gör jorden lös och den rinner bort. Vart man än ser i en tallplantering är jorden lös och marken stenig. Bränder är också vanligare där än i en blandad lövskog.

Chipko-aktivisternas andra invändning mot de kommersiella planteringarna är att de inte tillfredsställer lokalbefolkningens olika behov. De skogar som finns blir också mindre tillgängliga.

- Det går inte att skydda miljön förrän vi kan garantera att folket får sina behov täckta. Om ett bolag lägger beslag på all torr ved i en skog för att bränna träkol, så kan sedan inte lokalbefolkningen anklagas om de förstör levande träd för att få brännved. De blir ju i så fall tvungna att göra det även om de känner att det är fel.

Det är inte bara i Himalaya som miljöaktivister har lagt sig i vilken sorts träd som ska planteras, och var.

Wynad Prakruti Samrakshana Samiti är namnet på naturskyddsforeningen i Wynad-distriktet i norra Kerala, beläget på sluttningen av den nord-sydgående bergskedjan Västra Ghats. Foreningen har varit

Två av eldsjälarna bakom aktionen i Wayanad: Gangadharan och Badusha.

verksam sedan 1980 och har hunnit vara med och genomdriva ett förbud mot kalhuggning, kampanjat mot trädfällning för att röja plats för kardemumma- och kaffeplantager, och stoppat skogsdepartementets (!) jakt på elefanter i ett naturskyddsområde.

Under en utbildningshelg som gruppen arrangerat i en by alldeles intill gränsen mot Tamil Nadu berättar läraren Gangadharan och bonden Badusha om föreningens arbete i dag. Vi sitter på vallarna i ett nyskördat risfält, straxt under ett elefantvaktorn i skogsbrynet.

- Bambun i skogarna huggs ut i rasande takt, berättar Badusha. Elefanterna får svårt att hitta mat, till och med i reservaten dör många elefanter av brist på mat och vatten.

- Nu kommer elefanterna ut på fälten på nätternas för att äta. Det blir också vanligare att de anfäller och dödar människor. Därför måste byborna hålla vakt.

Bambun har i alla tider varit en viktig

råvara för bönderna, hantverkarna och stamfolken i trakten. Men nu skövlas bambun och körs till en rayonfabrik i Calicut.

- Nyligen var fabriken stängd i flera år, på grund av miljöproblem och konflikter med arbetarna, förklarar Gangadharan. Men 1988 öppnades den igen när marxisterna åter kom till makten i Kerala. Regeringen tecknade ett avtal med ägaren - finansfamiljen Birla - om att staten skulle leverera bambu som råvara för 250 rupees per ton. En vanlig bonde måste betala mycket mera, 98 rupees för fem stänger.

- 25 000 ton bambu huggs i skogarna i Wynad i år för att uppfylla regeringens löfte. Med den takten finns det ingen bambu kvar här efter ett eller högst två år.

Återbeskogning synes alltså vara helt nödvändig. Men också i Kerala är det de kommersiella intressena som styr även det så kallade "social forestry"-programmet, som gör anspråk på att plantera skog för människornas behov. Mindre än 4 % av

alla plantor har varit av arter, som förekommer naturligt i området. I programmet planteras stora mängder acacia och eukalyptus på grässlänterna högst upp på bergen.

- Dessa grässlänter, som är speciella för bergen i våra trakter, kan absolut inte klassas som värdelösa ödemarker bara för att det inte växer träd där, framhåller Badusha med eftertryck.

- De är en viktig del av ekosystemet, många av södra Indiens viktiga floder har sina källor där och gräset reglerar vattenflödena.

Samitin arrangerade möten och demonstrationer, och dygnsfastor utanför skogsdepartementet, men utan resultat.

- Då började vi rycka upp acacia-planter, det var kulmen på vår agitation, säger Gangadharan.

Det främsta målet för agitationen var en stor plantskola uppe vid Chemba Peak. Det var inga dåliga dagsverken aktivisterna utförde:

- Det tar nästan två timmar att gå upp till plantskolan från vägen. Vi "jobbade" där i tre dagar, från 7 på morgonen till 7 på kvällen. Vakten höll vi därifrån - vi gav honom mat och lite pengar...

När jobbet var gjort låg flera miljoner acaciaplantor omkulivräkta, trasiga och upprekta ur sina påsar.

Som ett brev på posten kom åtal mot ett 50-tal av föreningens medlemmar, för illegal sammankomst, skadegörelse, olaga intrång och några punkter till. Men trots att alla erkänner har Gangadharan och Badusha gott hopp om att bli frikända.

- Vår aktion fick stöd från alla byrådens ordföranden i distriktet, inklusive från dem som tillhör regeringspartiet CPM, säger Badusha. Också de menar att planteringarna skulle ha varit skadliga. Chefsministern tillsatte en utredning, och utredningens rapport ger oss rätt i sak.

- Nu har planteringarna på grässlänterna upphört. Både Världsbanken, som stödde projektet, och delstatsregeringen erkänner att programmet var ett misslyckande. I mars 1989 föreslog en statlig kommitté att världsbanksprogrammet inte skulle förlängas.

Till Wynad Prakruti Samrakshana Samitis närmaste framtidsplaner hör att försöka återställa en del risfält som planterats med eukalyptus under "social forestry"-programmet, det vill säga med biståndspengar.

- Det går inte att odla ris där omedelbart, eftersom eukalyptusen har torkat ut marken, säger Badusha. I en del sådana byar råder det akut vattenbrist.

- Nu ska vi försöka odla upp skog där.
- Riktig skog.

Göran Eklöf

Maud Johansson